

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Dok. ref.

06/1208-44/LDO-331//MSOE

Dato:

07.06.2007

WEBVERSJON AV UTTALELSE I SAK 06/1208

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage fra C på vegne av A av 29.08.06 vedrørende krav om fjerning av oppsatt parabolantenne i et borettslag.

Klagen bygger på at A har behov for nyheter og informasjon fra Iran, idet hun ikke behersker norsk så godt. Dessuten har hun all sin familie der. Påbud om fjerning av parabolantennen vil ha en særlig negativ virkning for henne på grunn av hennes nasjonale opprinnelse.

Styret i borettslaget viser til husordensreglene og generalforsamlingens vedtak om at parabolantenner ikke skal settes opp i borettslaget. Borettslaget er regnet som verneverdig av Byantikvaren i Bergen.

Bergen Bolig og Byfornyelse KF (BBB) er andelseier i saken, og uttaler at som andelseier må BBB innrette seg etter gjeldende husordensregler. BBB har forbud mot parabolantenner i forhold til alle kommunale leiligheter. Begrunnelsen er blant annet hensyn til vedlikehold, sikkerhet og estetikk.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har vurdert hvorvidt borettslaget har handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 i denne saken. Ombudet er kommet til at forbudet mot oppsetting av parabolantenner ikke er lovstridig.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan påklages til Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Klagefristen er tre uker fra mottakelsen av dette brev, se vedlagte orientering.

BEGRUNNELSEN FOR OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudets fremstilling av sakens bakgrunn bygger på partenes skriftlige redegjørelse.

A kommer opprinnelig fra Iran. Hun leier en bolig i et borettslag i Bergen. Bergen kommune er andelseier og utleier av den aktuelle leiligheten.

A satte opp en parabolantenne utenfor sin leilighet, og fikk ved brev av 22.08.06 pålegg fra styret i borettslaget om å fjerne denne under henvisning til gjeldende husordensregler og generalforsamlingsvedtak. Hun fjernet antennen 13.12.06.

Styret i borettslaget uttaler i brev av 20.12.06 til ombudet at hele borettslaget regnes som en hageby, og anses av Byantikvaren for å være verneverdig. Byantikvaren vil neppe tillate noen parabol i borettslaget. Andelseierne hadde tidligere hver sin utendørs tv-antenne, men i 1991 gikk man over til kabel-tv fordi tv-antennene ble ansett å være skjemmende. Borettslaget har ikke vurdert å sette vilkår for oppsetting av parabolantenner, f eks med hensyn til størrelse og plassering, idet borettslaget ikke ønsker å ha parabolantenner oppsatt overhodet. Alle beboere må rette seg etter de lover og regler som gjelder i borettslaget.

Styret i borettslaget har videre opplyst at Canal Digital er kabel-tv-leverandør i borettslaget fra 1.kv 2007, og at Canal Digital tilbyr såkalt etniske kanaler, herunder en iransk kanal.

Bergen Bolig og Byfornyelse (BBB) forvalter Bergen kommunes boliger. I brev av 02.01.07 til ombudet uttaler BBB at som andelseier må BBB innrette seg etter de reglene som gjelder i de ulike borettslagene på linje med de øvrige andelseierne. Det er BBBs inntrykk at det er vanlig at borettslag har regler som forbyr oppsetting av private parabolantenner på fasader eller på fellesarealer. I BBBs egne husordensregler er det også inntatt et slikt forbud, og begrunnelsen for dette er først og fremst av bygningsmessig art, herunder vedlikeholds- og sikkerhetshensyn.

A skriver i sin klage at med parabolantennen har hun tilgang til ca 25 kanaler på farsi, som er hennes morsmål. Blant disse kanalene har hun stor nytte av det hun kaller "balansekanaler", det vil si kanaler som ikke sender fra Iran. Slike "balansekanaler" sender nyheter som ikke iransk-statlig regulert. Hun har ingen nytte av norske kanaler som sender partiske og vestlig orienterte nyheter. Nøytrale nyheter er svært viktig for henne, spesielt i forhold til den pågående konflikten mellom det internasjonale atomenergibyrådet (IAEA) og iranske myndigheter. All hennes familie bor i Iran, og en eventuell konflikt omkring dette vil helt klart kunne berøre hennes familie. Hun er sterkt knyttet til Iran, og som iraner ønsker hun tilgang til informasjon og nyheter på et språk hun forstår. Hun behersker ikke norsk så godt, og

bor alene i Norge. Forbudet mot parabolantenne må anses som indirekte diskriminering av henne på grunn av hennes språk og nasjonale opprinnelse.

Hun uttaler videre at den iranske kanalen Canal Digital tilbyr er sensurert, og at den derfor ikke dekker hennes behov. Digital kabel-tv krever dessuten dekoder, noe som vil være en merkostnad for henne. Internett er heller ikke noe alternativ, for klager har verken datautstyr eller datakunnskaper. Internett-tilgang innebærer dessuten månedlige avgifter i tillegg til kostnadene ved kjøp av utstyr. Ved bruk av internett er det fare for overvåking, siden IP-adresser kan spores. Dette problemet har man ikke ved bruk av parabol.

Ombudet har kontaktet Byantikvaren i Bergen, som bekrefter at bygningene i borettslaget inngår i Bergens verneverdige bygningsmasse.

Diskrimineringsloven

Diskrimineringsloven (diskrl.) trådte i kraft 01.01.2006.

Formålet med loven er å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og å hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn, jf. § 1.

Det er fastslått i diskrl. § 4 at direkte og indirekte diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn er forbudt.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnløtelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt ovenfor blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnløtelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt ovenfor blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter diskrimineringsloven.

Medvirkning til brudd på diskrimineringsforbudet er forbudt.

Diskrimineringsloven har i § 10 en bestemmelse om delt bevisbyrde. Dette betyr at hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har funnet sted brudd på blant annet diskrimineringsforbudet i § 4, skal det legges til grunn at brudd har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnløtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har funnet sted slikt brudd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets vurdering

Det følger av diskrimineringsombudsloven § 3, tredje ledd at ombudet kan gi uttalelse om hvorvidt et forhold er i strid med de bestemmelser ombudet håndhever, herunder diskrimineringsloven og borettslagsloven § 1-5.

Borettslagsloven § 1-5 (1) slår fast at ”i vedtektene kan det ikkje setjast vilkår for å vere andelseigar som tek omsyn til etnisitet, nasjonalt opphav, avstamming, hudfarge, språk, religion eller livssyn. Slike omstende kan ikkje reknast som sakleg grunn til å nekte godkjenning av ein andelseigar eller brukar eller ha vekt ved bruk av forkjøpsrett.”

Borettslagsloven regulerer ikke spørsmål om eventuell diskriminering i andre henseender, som for eksempel spørsmål rundt husordensreglene. Dette må løses i henhold til diskrimineringslovens regler.

Det ombudet må ta stilling til i denne saken er om § 14 i borettslagets husordensregler, samt vedtak i borettslagets generalforsamling om forbud mot oppsetting av parabolantenner, strider mot diskrimineringsloven.

Den aktuelle bestemmelsen i husordensreglene lyder slik:

§ 14 Forandringer

Dersom andelseier skal foreta forandringer med boligen, dens utstyr eller innredning, eller sette opp antenne el på eiendommen, må en ha skiftlig samtykke fra styret. De samme reglene gjelder for hagene.

Styret i borettslaget har opplyst at generalforsamlingen har gjort vedtak om at borettslaget skal ha kabel-tv-anlegg, og at parabolantenner ikke skal settes opp.

As leiekontrakt med Bergen kommune har i punkt 4.3 en bestemmelse om husorden:

”Leieren skal følge de husordensregler som gjelder for eiendommen og rimelige pålegg som gies for å opprettholde god husorden”.

Husordensreglene er nøytralt utformet, og det samme gjelder generalforsamlingens vedtak. A anfører at hun som følge av vedtaket er kommet i en dårligere stilling på grunn av sine språkkunnskaper og sin nasjonale opprinnelse. Det er derfor spørsmål om det foreligger indirekte diskriminering her.

Et vilkår for at man kan tale om indirekte diskriminering er at en person på grunn av de diskrimineringsgrunnlag som omfattes av loven blir stilt *særlig ufordelaktig* (ombudets utheving) sammenlignet med andre, jf. diskrimineringsloven § 4, tredje ledd. På arbeidslivets område er vilkåret at vedkommende stilles *dårligere* enn andre. I vår sak må det med andre ord foreligge en kvalifisert dårligere behandling for at vernet mot indirekte diskriminering kommer til anvendelse. I forarbeidene til bestemmelsen er det uttalt at det diskriminerende forhold *må få en negativ virkning av en viss betydning*, jf. ot.prp. nr. 33, s. 96.

Det må foretas en konkret vurdering av hvert enkelt tilfelle, der man ser på hvor belastende eller inngripende virkningen er for den eller de som rammes.

Klager har begrunnet sitt behov for parabolantenne med at hun har dårlige norskkunnskaper, samtidig som hun har all sin familie i Iran. Hun ønsker derfor nyheter og informasjon fra hjemlandet, og særlig "balanserte" nyheter i forhold til den pågående saken om Irans atomvåpenprogram. Ombudet ser at dette er viktig for klager.

Klager har anført at verken digital kabel-tv eller internett er noe godt alternativ til parabol for henne. Hennes argumenter mot internett som kilde til informasjon og nyheter går imidlertid mest på den praktiske siden av saken. Ombudet er kjent med at Bergen offentlige bibliotek har publikums-pc'er med internett-tilgang. Bibliotekene har blant annet en flerspråklig nyhetstjeneste på internett som gir en oversikt over aviser, tidsskrifter, radio- og tv-sendinger fra mer enn 50 land, inkludert Iran. Ved bruk av slike pc'er er det heller ingen fare for at klagers bruk av internett kan spores direkte til henne.

Det tilbudet biblioteket kan gi vil være forskjellig fra det tilbudet klager har fått via parabol. Biblioteket kan gi informasjon og nyheter fra flere kilder enn kun tv, som klager hittil har benyttet. Om dette tilbudet vil være kvalitativt dårligere, har ikke ombudet grunnlag for å si noe om. Ombudet mener likevel at når klager har tilgang til et slikt offentlig, gratis tilbud, kan hun ikke sies å stilles *særlig* ufordelaktig på grunn av forbudet mot parabolantennener. Forbudet har altså etter ombudets syn ikke så sterk negativ betydning for klager at forbudet kan utgjøre indirekte diskriminering.

Klagers ønske om parabolantenne er dessuten hovedsaklig begrunnet i hennes individuelle behov for balanserte nyheter fra hjemlandet. Vernet mot indirekte diskriminering må forstås slik at vernet er sterkere der det er flere personer, evt en gruppe, som rammes, og ikke en enkeltperson ut fra denne personens unike behov. Diskrimineringslovens forarbeider, ot.prp. nr. 33 (2004-2005) s. 93, kan tolkes til støtte for dette synet:

"Indirekte diskriminering skiller seg fra direkte diskriminering ved at den i en viss utstrekning forutsetter en sammenlikning av grupper av personer".

Som nevnt ovenfor er ikke all forskjellsbehandling i strid med diskrimineringsloven, jf. unntaket i diskrl. § 4, fjerde ledd. Dersom ombudet hadde kommet til at klager stilles særlig ufordelaktig på grunn av forbudet mot oppsetting av parabolantennener, ville ombudet måttet foreta en interesseavveining mellom klagers individuelle behov og ulempene for borettslaget og kommunen som andelseier ved å endre husordensreglene generelt eller spesielt. Hensynet til estetikk, sikkerhet og tilsyn med festeanordninger osv. ville da vært en del av vurderingsgrunnlaget. Slik saken ligger an er det ikke nødvendig for ombudet å gå nærmere inn på dette.

Etter en samlet vurdering av klagers interesser, holdt opp mot muligheten til å benytte andre kilder til informasjon, er ombudet kommet til at forbudet mot oppsetting av parabolantennener i borettslaget ikke er i strid med diskrimineringsloven.